

Stichting RIONED
Jaarverslag 2015

Inhoud

1. Prioriteiten	3
2. Innovatie	4
3. Vakkennis	6
4. Werving en opleiding	8
5. Communicatie	9
6. Kenniscoaches	11
7. Organisatie	12
8. Stichting RIONED	14

1. Prioriteiten

Aanpak van regenwateroverlast, Omgevingswet, assetmanagement, kennisontsluiting en gegevensbeheer in het stedelijk waterbeheer zijn op dit moment speerpunten voor Stichting RIONED.

Het Bestuursakkoord Water vormt het kader voor de invulling van doelmatigheid. Het gaat om beperken van de kosten met behoud van kwaliteit en aandacht voor kwetsbaarheid, d.w.z. voldoende beschikbaarheid van vakmensen. De visitatiecommissie onder voorzitterschap van Carla Peijs heeft geconstateerd dat zeer waarschijnlijk de besparingsdoelstelling van 2020 wordt bereikt. RIONED ontwikkelt de Branchestandaard gemeentelijke watertaken waarmee gemeenten en individuele professionals kunnen toetsen of zij beschikken over adequate competenties, kennis en ervaring.

Assetmanagement is een belangrijk middel bij doelmatig werken. Het zet aan tot het stellen van waarom-vragen, verantwoorden naar de samenleving van maatregelen, expliciteren van risico's en systematisch meten en monitoren van prestaties en toestand. Stichting RIONED ontwikkelt handvatten voor toepassing van assetmanagement in het stedelijk waterbeheer en stimuleert gemeenten tot implementatie.

Stichting RIONED stelt al veel kennis beschikbaar over aanpassing aan de verandering van het klimaat, in het bijzonder over het beperken van de schadelijke gevolgen van hevige buien. Meer tijdelijke waterberging in de openbare ruimte en doelmatig vergroten van de afvoercapaciteit zijn de belangrijkste maatregelen. Technieken ontwikkelen zich om de effecten van extreme buien steeds beter na te bootsen. Hierdoor kunnen zowel vakwereld als bewoners en bestuurders beter afwegen hoe ver we willen gaan met het bestrijden van overlast dan wel het accepteren daarvan. Stichting RIONED ontwikkelt instrumenten voor een weloverwogen afweging.

Het onbelemmerd uitwisselen van data is van essentieel belang voor verbetering van doelmatigheid en kwaliteit. Daarom worden onder regie van Stichting RIONED open standaarden voor gegevensbeheer in het stedelijk waterbeheer ontwikkeld, gebundeld in het *Gegevenswoordenboek Stedelijk Water (GWSW)*. In 2015 werden de eerste delen van het GWSW in de praktijk getest, voorbereid en afgerond voor implementatie. Het in 2013 gesloten convenant tussen bijna 40 belanghebbende overheden, bedrijven en koepelorganisaties zorgt voor commitment aan snelle invoering.

Uiteindelijk draait het om kennisoverdracht: zorgen dat de juiste kennis op een goede manier op het juiste moment beschikbaar is bij degene die de kennis kan toepassen. De Leidraad Stedelijk Waterbeheer gaat digitaal alle informatie van RIONED ontsluiten en de kennis op een voor de gebruiker logische manier met elkaar verbinden.

Stichting RIONED is een samenwerking van alle overheden en bedrijven op gebied van stedelijk waterbeheer: gemeenten, waterschappen, provincies, het ministerie van Infrastructuur en Milieu, adviesbureaus, aannemers, leveranciers en onderwijsinstellingen. Stichting RIONED werkt intensief samen met STOWA door gezamenlijke projecten op het gebied van stedelijk waterbeheer.

Het stedelijk waterbeheer is het kruispunt waar water, openbare ruimte, zuivering en duurzaamheid samenkomen. De opgave van Stichting RIONED is om op dit knooppunt haar netwerk, mogelijkheden en gezag in te zetten en samen met elke andere partner die energie en kracht meebrengt, te werken aan kennis die er toe doet.

Hugo Gastkemper
directeur

2. Innovatie

Beter weten wat er speelt is een belangrijke sleutel in het bereiken van meer doelmatigheid in stedelijk waterbeheer. Stichting RIONED organiseert kennisontwikkeling in samenwerking met de gebruikers. Zo krijgen de begunstigers de kennis die ze direct kunnen toepassen. In het stedelijk waterbeheer is lokale kennis belangrijk om oorzaken van en oplossingen voor problemen in de juiste context te analyseren. Door in proeftuinen innovaties in de eigen situatie te onderzoeken groeit het inzicht in de lokale context en ontwikkelt zich lokaal de capaciteit om onderzoek vorm te geven. Leren vragen te stellen en durven vuistregels te heroverwegen, verankeren de basis van waaruit doelmatigheid ontstaat.

In 2015 werkten STOWA en Stichting RIONED samen in de volgende proeftuinen aan innovatieve technieken en methodes voor doelmatig stedelijk waterbeheer:

- Gemeente Rotterdam, Waternet en de waterschappen Brabantse Delta en Scheldestromen hebben de in 2015 gepresenteerde handreiking voor inventarisatie en onderzoek van afvalwaterpersleidingen verder uitgewerkt met praktijkproeven voor conditiemeting. De resultaten zijn tevens verspreid in een minicursus.
- Gemeente Enschede en het waterschap Vechtstromen presenteerden in 2015 een afwegingsmethodiek voor risicogestuurd rioleringsbeheer. De methodiek ondersteunt een transparante argumentatie voor prioriteitsstelling van problemen en oplossingen. Enschede en Rotterdam verzorgden samen de minicursus risicogestuurd rioleringsbeheer.
- Gemeente Almere en waterschap Zuiderzeeland hebben in 2015 een omvangrijk monitoringsproject uitgevoerd voor onderzoek naar de doelmatigheid van mogelijke maatregelen ter verbetering van de oppervlaktewaterkwaliteit in de gemeente Almere. Ombouw naar verbeterd gescheiden zal de oppervlaktewaterkwaliteit niet verbeteren. Verhelpen van foutaansluitingen en meer frequente reiniging van kolken blijken wel nuttige maatregelen. Het eindrapport verschijnt in 2016.
- Verbeterd gescheiden stelsels: vier gemeenten en vier waterschappen onderzoeken op vier locaties de effecten van intelligente sturing van de pompovercapaciteit ter verbetering van zowel het functioneren van zuivering als van de waterkwaliteit. Parallel leidt de proeftuin de discussie over het gewenste beleid voor sturing van verbeterd gescheiden stelsels. Eind 2016 komen de resultaten.
- Hydraulisch functioneren rwzi: in dit project is onderzocht hoe de hydraulische belasting van rioolwaterzuiveringsinstallaties is te reduceren, zonder dat de oppervlaktewaterkwaliteit verslechtert. Het eindrapport is gepubliceerd in de STOWA-Stichting RIONEDreks.
- Een groep van negen gemeenten, waaronder de G4 als initiatiefnemers, heeft in 2015 een door hen ontwikkelde werkwijze en uniform registratieformat voor het eenduidig vastleggen van meldingen in de praktijk getest. In 2016 zal deze standaard gepubliceerd worden en stapsgewijs opgenomen in het GWSW.
- Enkele gemeenten en reinigingsbedrijven hebben een door gemeente Almere en Moons ingenieurs ontwikkeld format voor de registratie en uitwisseling van rioolreinigingsgegevens in de praktijk getest. Deze tests waren succesvol, zodat het format begin 2016 algemeen beschikbaar zal komen als deel van het GWSW.RibX versie 1.3.
- Samen met de gemeente Eindhoven hebben riolerings-, weg- en groenbeheerders een verkenning uitgevoerd naar de omvang van het probleem van wortelingroei in riolering en naar de effectiviteit van mogelijke maatregelen ter beheersing. Het rapport verschijnt begin 2016.

In 2015 werkten Stichting RIONED en STOWA, veelal in samenwerking met lokale beheerders, adviseurs en kennisinstituten, aan de volgende innovaties:

- Praktijkervaringen met en de state-of-the-art van modellering van water op straat. Extreme neerslag komt als gevolg van klimaatverandering vaker voor. Voor analyse van bestaande en aangepaste situaties is behoefte aan een overzicht van beschikbare methodieken teneinde kosteneffectief te kunnen besluiten over noodzakelijke verbeteringsinvesteringen.
- Emissie- en rendementsmetingen ter ondersteuning van doelgericht waterkwaliteitsbeheer. Verscheidene meetprojecten hebben financiële ondersteuning ontvangen via de stimuleringsregeling.

Het Kennisprogramma Urban Drainage aan de TU Delft is in 2015 begonnen met de tweede cyclus van vijf jaar. Het aantal participanten is uitgebreid en tevens is de bijdrage vanuit externe subsidies toegenomen. De vakgroep riolering van de TU Delft is daarmee internationaal erkend als een wetenschappelijk volwaardige onderzoeksgroep. Promotieonderzoeken op de volgende thema's zijn in gang gezet:

- Assetmanagement/rioolvervanging: inspectietechnieken en informatiebehoefte bij beoordeling
- Operationeel beheer/randriolering: functioneren van huisaansluitingen
- Systeemdynamiek: afvalwatersysteemsturing op effecten op het watersysteem
- Nieuwe sanitatie: transport van zwartwaterslurries.

Door samenwerking van Stichting RIONED en het Kennisprogramma Urban Drainage is het STW-programma TISCA gerealiseerd die wetenschappers uitdaagt om technieken te ontwikkelen die de toestand van riolen en persleidingen beter in kaart brengen. De partijen investeren gezamenlijk drie miljoen euro in het onderzoek.

In 2015 is de eerste stap in de ontwikkeling van RainTools software afgerond. RainTools is een gereedschapskist met een verzameling van specifieke rekentools om het functioneren van verschillende soorten regenwatersystemen en -voorzieningen te simuleren onder invloed van extreme buien en of neerslagreeksen. RainTools beoogt een brede doelgroep op een toegankelijke manier bewust te maken van het functioneren van samengestelde regenwatersystemen. RainTools is uitgerust met een laagdrempelige gebruikersinterface met op specifieke situaties toegesneden rekentools, zoals voor tunnels, regenwater rond de woning, infiltratievoorzieningen en benutting van regenwater.

3. Vakkennis

Gegevensbeheer

Met het convenant Open standaarden voor gegevensbeheer Stedelijk Water committeren bijna 40 overheden en bedrijven zich aan de invoering en het gebruiken van open standaarden in het gegevensbeheer, in het bijzonder het Gegevenswoordenboek Stedelijk Water (GWSW). De bouw, het testen en de implementatie van het GWSW vraagt een interactief proces, waarvoor breed draagvlak nodig is.

Het jaar 2015 heeft in het teken gestaan van het testen en op implementatie en algemeen gebruik voorbereiden van de eerste GWSW modules, te weten Basis (termen en definities van objecten), Rib (reiniging en inspectie van riolen, kolken en putten) en IMSW (Informatiemodel Stedelijk Water). Een belangrijke mijlpaal is de ontwikkeling en afronding van het generieke uitwisselformaat OroX (het GWSW-BIM) en de daarop volgende inrichting van een semantische GWSW server. Met die server zijn het GWSW model en GWSW-conforme datasets nu als linked data beschikbaar. Ter validatie van gemeentelijke gegevenssets zijn validatieregels, gewenste kwaliteitsniveaus en conformanceklassen gedefinieerd.

Het IMSW positioneert de riolering helder in de gestandaardiseerde uitwisseling van geo-informatie waaronder de basisregistratie grootschalige topografie. Het IMSW wordt integraal onderdeel van het door het Kadaster ontwikkelde IMKL ten behoeve van KLIC en INSPIRE uitwisseling.

Er is een sterk groeiend begrip, draagvlak en implementatiebereidheid bij zowel leveranciers als eindgebruikers (gemeenten en waterschappen). De belangrijkste leveranciers van beheerssoftware zijn druk doende met het implementeren van het GWSW. Eind 2015 is Stichting RIONED begonnen met effectanalyses bij vier typische gemeenten om te analyseren welke opgaven, inspanningen (kosten) en baten een gemeente heeft bij implementatie van het GWSW.

RIONEDdag

Op 5 februari 2015 vond de jaarlijkse RIONEDdag plaats, hét congres over stedelijk waterbeheer waaraan ruim 700 mensen deelnamen. Rob Verlinden, de tuinman van Nederland, opende de dag met zijn aanpak om mensen te betrekken bij groen en water. Het programma bestond verder uit praktijkgerichte parallelsessies, ervaringsuitwisseling aan de kennistafels en de verkiezing door de deelnemers van de winnaar van de RIONEDinnovatieprijs 2015.

Minicursussen

RIONED heeft in zowel in maart als september de minicursussen aangeboden. De deelnemers konden kiezen uit circa 20 titels. De titels worden regelmatig vernieuwd. In totaal namen ruim 400 cursisten deel aan de minicursussen.

Informatievoorziening

De website www.riool.net is de spil van de informatievoorziening aan de professionals waar RIONED alle informatie, kennis en producten ontsluit. Veel aandacht wordt besteed aan het actueel houden van de inhoud. Daarnaast zijn een aantal vernieuwingen in het contentmanagementsysteem doorgevoerd. Ook is de vormgeving van de nieuwsbrief aangepast. Digitaal verschijnt maandelijks RIONEDnieuws.

Normalisatie

Stichting RIONED is vertegenwoordigd in de NEN-normcommissie 351 165 Afvalwatertechniek en levert de voorzitter van werkgroep 22 Buitenriolering die tevens lid is van GEN / TC 165 'Waste Water Engineering'. Een voortdurende opgave is het voorkomen van normuitspraken die de Nederlandse praktijk frustreren en anderzijds het uitdragen van methoden en technieken die zich in Nederland als succesvol hebben bewezen.

Zusterorganisaties

Stichting RIONED onderhoudt contacten met kennisorganisaties in binnen- en buitenland. Naast de structurele samenwerking met STOWA werkt RIONED samen met CROW, GPKL, Stadswerk en Waternetwerk. Regelmatige uitwisseling is er met VLARIO, de Vlaamse zusterorganisatie. In 2015

heeft in Turnhout een Vlario-RIONED uitwisselingsdag rond verwerking van regenwater plaatsgevonden met zo'n 40 Nederlandse en 40 Vlaamse deelnemers.

Commissie Vaststelling Leidraden en Handreikingen (CVLH)

De Commissie Vaststelling Leidraden en Handreikingen autoriseert de kennisproducten van Stichting RIONED. De CVLH was eind 2015 als volgt samengesteld:

Cor Bredenhoff	Voorzitter
Laura Bruns	Vereniging van Producenten van Betonleidingsystemen VPB
Tije Dalstra	waterschap Hollandse Delta
Hugo Gastkemper	Stichting RIONED
Reginald Grendelman	VNG
Kees Snaterse	NLingenieurs, Snaterse Civiele Techniek & Management
Antoine Steentjes	Vereniging Afvalbedrijven, Van der Valk en de Groot
Frank van Swol	gemeente Eindhoven
Marcel Tirion	gemeente Den Haag
Willem Jan de Voogd van der Straaten	gemeente Tholen
Dick de With	BureauLeiding, Wavin Nederland BV
Rob Hermans	Stichting RIONED, secretaris
Meinte de Hoogh	Ministerie van Infrastructuur en Milieu (agendalid)
Bert Palsma	STOWA
Mathieu van Rooij	Bouwend Nederland (agendalid)
vacant	IPO/provincies

4. Werving en opleiding

Aanwakkeren belangstelling voor werken in het stedelijk waterbeheer

Stichting RIONED heeft korte films over de beroepen binnen het stedelijk waterbeheer. Verder hebben de producten uit de publiekscommunicatie, zoals de publiekswebsite en de mobiele tentoonstelling ook een wervende functie.

RIONED richt zich op alle vormen van onderwijs:

Basisonderwijs

Het lespakket over afval- en hemelwater wordt verspreid via de Watertoolkit, gemeenten, NME-centra en de website www.riool.info. In 2015 heeft een update plaatsgevonden en is het 1000-ste pakket verstuurd.

Middelbaar beroepsonderwijs

Voor het mbo is visuele communicatie van het vakgebied ontwikkeld. In een set instructievideo's worden belangrijke aspecten van de aanleg van riolering stapsgewijs uitgelegd.

Hoger beroepsonderwijs

Jaarlijks organiseert Stichting RIONED *Down the drain!*, de college- en carrièredag om ruim 350 hbo studenten te laten kennismaken met het vakgebied van riolering en stedelijk waterbeheer. De hbo rekenpracticums *hydraulisch functioneren* worden door de meeste opleidingen gebruikt. De practicummodules B en C zijn omgezet naar de digitale toetsomgeving *mapleTA*, een enorme tijdbesparing voor docenten in het nakijken van resultaten.

In 2015 zijn circa 50 vraagstukken ontwikkeld voor de digitale oefenomgeving *Vloeistofmechanica*, een project waaraan vrijwel alle hbo-opleidingen meedoen.

Ondersteunen vakopleidingen

Stichting RIONED doet een aantal activiteiten op het gebied van vakopleidingen:

- Ontwikkelingen van een opleidingsgebouw in samenwerking met Stichting Wateropleidingen;
- continu verkennen van de behoefte aan kennisoverdracht en naar de wijze waarop hieraan tegemoet kan worden gekomen;
- zelf organiseren van cursussen;
- bevorderen van het cursusaanbod door andere organisaties.

Cursussen Stichting RIONED

In 2015 had Stichting RIONED een aanbod van vier cursussen:

- Inspecteur visuele inspectie riolering (IVIR)
- Visuele inspectie rioolstelsel - beheerder (VIR-B)
- NEN 3398, onderzoek en beoordeling rioleringsobjecten
- Renovatie van riolen

De toelatingstoets voor de IVIR cursus is omgezet naar de digitale toetsomgeving *mapleTA*.

5. Communicatie en belangenbehartiging

Stichting RIONED richt zich naast de vakwereld ook op het algemene publiek, de pers en de politiek. Dit hoofdstuk gaat over de communicatie naar deze doelgroepen.

Algemene publiek

Stichting RIONED verzorgt communicatiemiddelen voor het algemene publiek, die voornamelijk via de begunstigers worden ingezet. Het doel van de communicatie is om bewustwording te creëren onder Nederlanders over het belang van de riolering voor de volksgezondheid en het milieu. Ook bewustwording over de eigen invloed op het voorkomen van verstoppingen en inzicht bieden in de kosten van de riolering zijn onderdeel van de publiekscommunicatie.

Campagne Vet, recycle het

De campagne is verder uitgerold in samenwerking met het voorlichtingsbureau Margarine, Vetten en Oliën (MVO), de VNG en de Unie van Waterschappen. TV-kok Jeremy Vermolen is het boegbeeld van de campagne. Vele gemeenten hebben aandacht besteed aan de campagne via websites, gemeentepagina's, sociale media en brochures. De campagne is eind 2015 beëindigd.

Campagne 'Niet in het riool'

Deze campagne over goed gebruik van de riolering is een initiatief van een aantal gemeenten en een waterschap en in 2015 doorontwikkeld door Stichting RIONED binnen de landelijke campagne 'Ons Water'. De campagne startte met een wethouders-estafette die zowel landelijk als regionaal aandacht kreeg, onder meer door een uitgebreid item in SBS Hart van Nederland.

Publiekswebsite

De publiekswebsite www.riool.info vormt de spil in de publiekscommunicatie over riolering en water in de stad.

Tentoonstelling Het riool leeft

De reizende tentoonstelling over riolering en water in de stad is in totaal vier keer geplaatst in 2015 maar kende een aantal lange plaatsingen. De tentoonstelling heeft nieuwe interactieve onderdelen: over grondwater, het klimaat, rioolberoepen en een kennisquiz.

Televisie: Robs Grote Tuinverbouwing

Het SBS6-programma Robs Grote Tuinverbouwing van Rob Verlinden besteedt regelmatig en vrij uitgebreid aandacht aan het gebruik van regenwater in de tuin. In een aantal uitzendingen vertelde Rob Verlinden waarom regenwater in de tuin opvangen en verwerken belangrijk is, maar vooral ook waarom het zo leuk is om het regenwater te gebruiken. De verschillende items zijn terug te zien op de website www.riool.info. De kok in het programma, Jeremy Vermolen, brengt het apart inzamelen van vet onder de aandacht om verstoppingen door vet in de riolering te voorkomen.

Problemen door doekjes

Sinds 2004 strijdt RIONED tegen zogenaamd doorspoelbare vochtige doekjes, die veelvuldig zorgen voor pompstoringen en verstoppingen. Het probleem blijft onverminderd groot. Naast communicatie en advisering draagt Stichting RIONED actief bij aan de ontwikkeling van internationale (ISO) normen op het gebied van doorspoelbaarheid van consumentenproducten.

Pers

Media weten Stichting RIONED goed te vinden. Stichting RIONED verscheen een groot aantal keren in zowel de algemene als de vakpers, onder meer door interviews met de directeur, opiniërende bijdragen en naar aanleiding van publicaties en activiteiten van de stichting. Veel publiciteit kregen regenwateroverlast, de campagne *Vet recycle het* en de toestand van de riolering.

Politiek

Met de website riolenraad.nl en factsheets informeert RIONED raadsleden, wethouders en bestuurders van waterschappen over de werking van het stedelijk waterbeheer, bestuurlijke en financiële aspecten en voor- en nadelen van bepaalde keuzes. Verder is RIONED jaarlijks aanwezig op het VNG-congres.

Benchmarking

De Benchmark rioleringszorg is een belangrijk instrument om lokaal, regionaal en nationaal de prestaties op het gebied van de gemeentelijke watertaken zichtbaar te maken. Verder geeft het gemeenten in vergelijkend perspectief inzicht in de invulling van die watertaken en stimuleert het hen om slimmer, effectiever en efficiënter te werken.

Conform het Bestuursakkoord Water hebben de gemeenten in 2013 hun stelsel, prestaties, kosten en beheerinspanningen in beeld gebracht. Een specifiek inzicht in de aanpak van regenwateroverlast ontbrak, terwijl de behoefte aan een dergelijk inzicht steeg. Daarom is in 2015 een aanvullende benchmark uitgevoerd. Aan de inventarisatie regenwateroverlast namen 278 gemeenten deel. Naast een overkoepelend rapport, kreeg elke gemeente een rapportage waarin de resultaten van de gemeenten in die regio werden vergeleken. Verder zijn de gegevens toegevoegd aan de database met alle benchmarkgegevens en -indicatoren in een besloten online platform. De volgende reguliere benchmark rioleringszorg wordt in 2016 uitgevoerd door Stichting RIONED op verzoek van de VNG.

6. Kenniscoaches

In het Bestuursakkoord Water uit 2011 zijn afspraken gemaakt over regionale samenwerking in het beheer van het stedelijk watersysteem en de (afval)waterketen. Dat lijkt eenvoudig, maar in de praktijk blijkt het complex en veeleisend. De (afval)waterketen is inhoudelijk ingewikkeld door de rol van het hemelwater en de relaties met de openbare ruimte en het watersysteem. Bovendien maken de verschillende perspectieven en belangen van mensen en organisaties het uitwerkingsproces complex. De ambities van het Bestuursakkoord Water vragen om een cultuurverandering, dus een andere aanpak en werkwijze.

Kenniscoaches kunnen de samenwerkende partijen in de regio daarbij helpen. Kenniscoaches zijn onafhankelijke deskundigen met hoogwaardige kennis en procesvaardigheden. Kenniscoaches doorgronden het speelveld, het spel en de spelers. Een kenniscoach geeft op basis van zijn of haar ervaringskennis een impuls aan de regionale samenwerking door verhelderende vragen te stellen, ideeën aan te dragen, feedback te geven en te verbinden.

De kenniscoaches zijn een initiatief van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), Unie van Waterschappen (UvW) en VEWIN en wordt ondersteund door het Ministerie van Infrastructuur en Milieu. Stichting RIONED voert het programma uit.

Op de website van Stichting RIONED zijn periodiek nieuwsberichten geplaatst en komen opdrachtgevers van trajecten aan het woord. Daarnaast hebben een aantal kenniscoaches een bijdrage geleverd tijdens de RIONEDdag en landelijke bijeenkomsten van de VNG en UvW voor de regionale ambtelijke trekkers van de uitwerking van het Bestuursakkoord Water.

In 2015 waren 13 kenniscoaches beschikbaar.

In 2015 is de opzet van het programma verbreed, zodat het nog beter aansluit bij de fase van het proces van regionale samenwerking. Het karakter van het programma blijft voor en door de praktijk.

De verbreding richt zich op:

- regionale bijeenkomsten
- collegiaal advies
- inspiratie- en ontwikkeltraject ambtelijke trekkers regio's

Regionale bijeenkomsten

Op verzoek van en samen met de regio's organiseert Stichting RIONED samen met STOWA regionale bijeenkomsten, waarbij de resultaten van de proeftuinen centraal staan. In 2015 zijn bijeenkomsten georganiseerd rondom de thema's: nieuwe sanitatie, assetmanagement en klimaatadaptatie.

Trajecten kenniscoaches en collegiaal advies

In 2015 zijn vier nieuwe trajecten gestart en uitgevoerd. De inzet van de kennis richtte zich in 2015 op de volgende onderwerpen:

- meten, monitoring en gegevensbeheer
- samen werken: vertrouwensrelatie
- sturing en regie: evaluatie regionale samenwerking

Het inspiratie en ontwikkeltraject voor de ambtelijke trekkers voor de regio's start in 2016.

Begeleidingscommissie programma kenniscoaches

De begeleidingscommissie kenniscoaches was eind 2015 als volgt samengesteld:

Meinte de Hoogh	Ministerie van Infrastructuur en Milieu
Harm Kupers	waterschap Hunze en Aa's
Reginald Grendelman	Vereniging Nederlandse Gemeenten
Hugo Gastkemper	Stichting RIONED
Gert Dekker	Stichting RIONED

7. Organisatie

Begunstigers

De volgende nieuwe begunstigers heeft Stichting RIONED in 2015 welkom mogen heten:

- bedrijven: Hydorock International BV, KYBYS BV, Afvoercheck BV, C.I.M. Architects Delft BV, Drong Omgeving & Techniek, TB Infra BV, InneauTech sprl, Hartemink Riolering en Waterketen Advies en WLN Water Research Consultancy;
- overheden: Vlaamse Milieumaatschappij en RIVM.

552 organisaties zijn in 2015 begunstiger ('lid') van Stichting RIONED.

Enkele bedrijven en overheden hebben het begunstigerschap opgezegd vanwege samenvoeging, bedrijfsbeëindiging of om andere redenen.

Bestuur

Per 31 december 2015 was het bestuur als volgt samengesteld:

Hans Gaillard	onafhankelijk voorzitter
Joost van Oostrum	namens de gemeenten, plaatsvervangend voorzitter
Hans Oosters	namens de waterschappen, penningmeester en secretaris
Gabriël Spruijt	namens de bouw- en productiebedrijven
Peter. de Jong	namens de dienstverlenende bedrijven
Marjan van Giezen	waarnemer vanuit het ministerie van Infrastructuur en Milieu

In 2015 is uit het bestuur getreden Patrick van den Brink en opgevolgd door Joost van Oostrum.

Medewerkers

Per 31 december 2015 bestond het bureau van Stichting RIONED uit:

Hugo Gastkemper	directeur
Ton Beenen	programmamanager
Rob Hermans	programmamanager
Harry van Luijtelaaar	senior-projectmanager
Oscar Kunst	projectmanager
Eric Oosterom	projectmanager
Gert van Veen	administrateur
Edwine Verweij	bureausecretaris
Sandra Onstein	projectassistent

Uit dienst is getreden: Janke Holman.

Financiën

Stichting RIONED ontvangt inkomsten uit de volgende bronnen:

- bijdrage per woning van elke begunstigende gemeente. De bijdrage bedroeg in 2015 € 0,174 per woning. Hieruit werd € 1.316.000 ontvangen;
- bijdragen van de andere organisaties, te weten waterschappen, provincies, aannemers in de GWW-sector, ingenieursbureaus, leveranciers van materialen, overige toeleverende bedrijven en onderwijsinstellingen. Deze organisaties droegen gezamenlijk € 250.000 bij;
- projectbijdragen zijn ontvangen van het Ministerie I&M, STOWA, het Fonds Collectieve Kennis GWW en partners in proeftuinen;
- opbrengsten uit publicaties, cursussen, bijeenkomsten en overige inkomsten.

De vaste kosten zoals personeel, huisvesting kantoor en algemeen vormen de beheerlasten en worden niet toegerekend aan de projecten. Aan de projecten worden uitsluitend de uitbestedings- en direct toewijsbare kosten toegerekend en zij vormen gezamenlijk de activiteitenlasten.

Overzicht van baten en lasten 2015 (in duizenden euro's)

---

netto opbrengsten		2.483
rente- en bijzondere baten		307
		=====
baten		2.790
activiteitenlasten	1.838	
beheerlasten	867	
	=====	
lasten	2.705	
		=====
resultaat		85

---

8. Stichting RIONED

Platform voor de rioleringszorg

Stichting RIONED is het platform voor de rioleringszorg in Nederland. In Stichting RIONED participeren alle partijen die bij de rioleringszorg betrokken zijn: overheden (rijk, provincies, waterschappen en gemeenten), bedrijven (leveranciers, adviesbureaus, inspectiebedrijven en aannemers) en onderwijsinstellingen.

De belangrijkste taak van Stichting RIONED is het beschikbaar stellen van kennis aan de vakwereld. Dit doet Stichting RIONED door onderzoek, het bundelen van bestaande kennis en het op vele manieren informeren en bij elkaar brengen van professionals.

Stichting RIONED vraagt voortdurend aandacht voor het belang van een goede riolering. Een goed rioelstelsel houdt ons gezond, zorgt voor droge voeten en beschermt het milieu. En dat tegen acceptabele kosten.

Stichting RIONED signaleert problemen in de dagelijkse praktijk van de rioleringsbeheerder en kaart deze aan bij bestuurders en beleidsmakers. Ook informeert Stichting RIONED het brede publiek.

Stichting RIONED telt ongeveer tien medewerkers. Deze organiseren de activiteiten, besteden projecten uit en verzorgen de communicatie.

Kenniscentrum

Stichting RIONED ontwikkelt kennis en maakt deze op verschillende manieren toegankelijk:

Leidraad Riolering

Stichting RIONED publiceert het standaardwerk voor riolerend Nederland: de Leidraad Riolering.

Benchmarking

Samen met de VNG brengt Stichting RIONED door benchmarking de toestand, prestaties en kosten van de rioleringszorg in beeld.

Leren en ontmoeten

Stichting RIONED organiseert netwerkbijeenkomsten, (mini-/maxi-)cursussen, de jaarlijkse RIONEDdag en studiedagen.

Website en uitgaven op papier

De website www.riool.net is de spil in de digitale informatievoorziening voor professionals.

In de fotodatabank op www.riool.net stelt Stichting RIONED meer dan 2000 foto's en illustraties gratis beschikbaar voor publicaties van aangesloten organisaties.

RIONEDnieuws

Maandelijks verschijnt digitaal RIONEDnieuws. Meldt u aan via www.riool.net.

Behartigen rioleringsbelang

Stichting RIONED komt op voor droge voeten, volksgezondheid, het milieu en goede riolering.

Beleidsontwikkeling

Stichting RIONED brengt praktijkkennis in bij de vorming van nieuw en de uitwerking van bestaand beleid.

Visies

Stichting RIONED draagt onderbouwde visies uit over de aanpak van problemen.

Beeldvorming

Stichting RIONED bevordert de instroom van professionals in de sector, door rioleringszorg onder de aandacht te brengen van jonge mensen in opleiding.

Publiekscommunicatie

Stichting RIONED vraagt aandacht voor het riool en het juiste gebruik daarvan.

Website www.riool.info

Stichting RIONED heeft een website voor het brede publiek met alles over het nut en de werking van het riool. Antwoorden op vragen als: Wat gebeurt er met afval- en regenwater? Hoe los je problemen met het riool in huis op? Wat is afkoppelen?

Campagnes

Stichting RIONED is (mede)initiatiefnemer van campagnes die met folders, posters en andere producten, gemeenten, bedrijven en organisaties ondersteunen bij het informeren over het riool en het juiste gebruik daarvan.

Website voor raadsleden

Speciaal voor raadsleden en wethouders heeft Stichting RIONED de website

www.rioolenraad.nl ontwikkeld over bestuurlijke keuzes op gebied van stedelijk waterbeheer.